

Sort stork *Ciconia nigra*

Black stork

Den sorte stork har formodentlig haft en lang historie her i landet, men allerede i begyndelsen af 1900-tallet var bestanden meget begrænset (Løppenthin 1967). Det sidste par af den oprindelige bestand yngede i 1953 (Møller 1978), og siden har arten kun ynglet sporadisk i landet (Grell m.fl. 2004). I Central- og Vesteuropa findes enkelte, spredte bestande, hvoraf den spanske er den største. Arten er dog mest talrig i Østeuropa, hvorfra udbredelsen strækker sig videre østpå til Stillehavet. Fuglene fra den europæiske bestand er langdistancetrækkere.

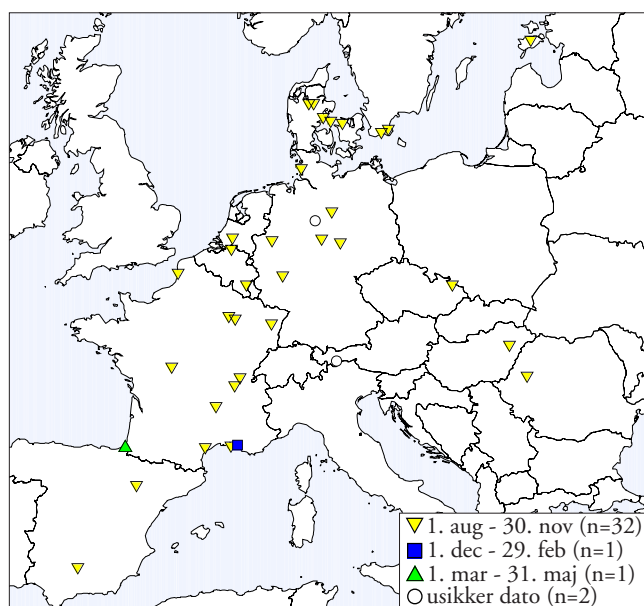

Fig. 1. Samtlige genfund af sort stork ringmærket i Danmark (n=36). All recoveries of black stork ringed in Denmark (n=36).

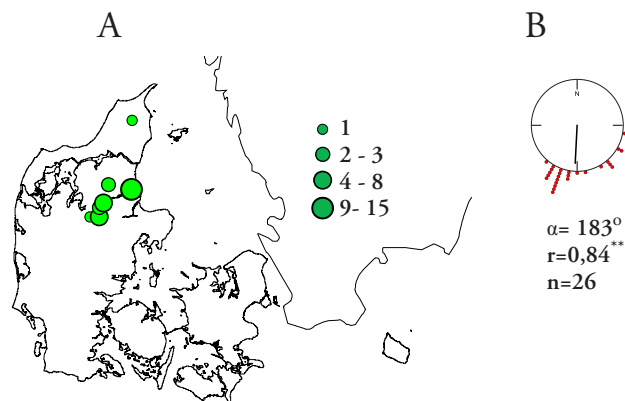

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt. Ringing sites for birds later recovered. B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første sorte stork ringmærket i 1907 af H.C.C. Mortensen, som frem til 1909 mærkede i alt fem fugle. Hovedparten af de danske mærkninger er udført af Dansk Ornithologisk Central, som indtil 1929 mærkede 117 sorte storke (fig. 3). I 1921 og 1922 blev der hvert år mærket 18 fugle, hvilket er det højeste årlige antal. En voksen sort stork blev ringmærket i 1987 efter at være befriet fra beskyttelsesnettet over en ørred-dam, hvor den var blevet fanget. Af de mærkede fugle er 36 (28%) genmeldt. De genmeldte sorte storke er ringmærket i det nordøstlige Jylland, i området omkring Mariager Fjord, Viborg og Rold Skov (fig. 2A). Alle genmeldte fugle er mærket som redeunger.

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed	128
Genmeldinger Recoveries	
Antal genmeldinger No. of recoveries	36
-heraf uden for Danmark Recovered abroad	31(86%)
Antal fugle No. of individuals	36
-heraf mærket som unger Ringed as chicks	36(100%)
Genmeldingsandel Proportion recovered	28%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark Ringed abroad and recovered in Denmark	1
Ekstremer Extremes	
Højeste alder Oldest bird	14 år 9 mdr
Længste afstand Longest distance Spanien Spain	2.323 km

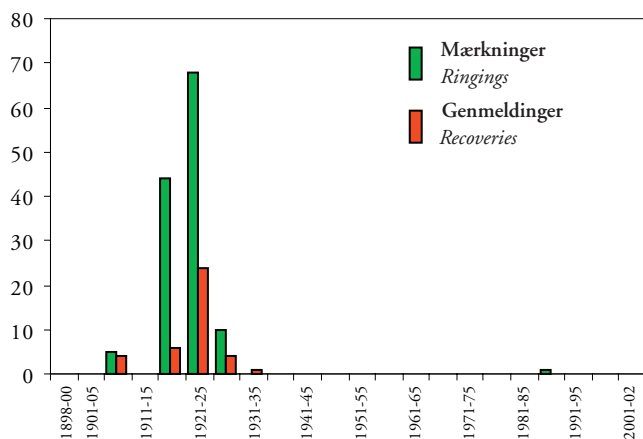

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsår for sort stork ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of black stork ringed in Denmark.

Træk og overvintring

Mange af de danske sorte storke er allerede tidligt efter udflyvningen genmeldt fra det sydlige Europa. Fuglen, genmeldt længst mod syd, havde allerede den 31. august tilbagelagt de 2.323 km til det sydlige Spanien (fig. 1). Det var dog ikke alle de sorte storke, der havde samme fart på. To genmeldinger fra det sydlige Skåne i august og en fra Saaremaa i Estland i september tyder på, at nogle ungfugle før det egentlige træk har strejfet noget omkring. I september og august var der mange genmeldinger fra Frankrig. På samme tid var der dog også fugle, som endnu ikke havde forladt Danmark.

Genmeldingerne viste et træk i to retninger (fig. 2B). Den største del af fuglene trak mod sydsydvest gennem det vestlige Europa til Spanien og Gibraltar. Der er dog aldrig genmeldt danske sorte storke syd for Spanien. En anden rute gik mod sydøst og fulgte derved den trækrute, som i hovedsagen benyttes af den hvide stork. Det er meget bemærkelsesværdigt, at der i et kuld på fire var to ungfugle, som samme år

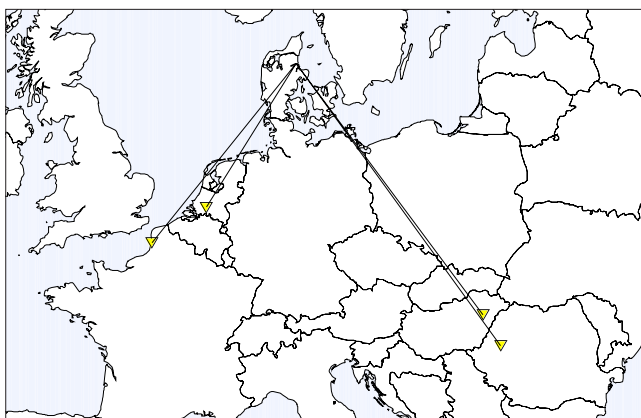

Fig. 4. Genfund af fire sorte storke fra samme kuld, genmeldt i deres første efterår. Recoveries of four brood-mates recovered in their first autumn.

blev genmeldt på den vestlige trækvej (i hhv. Holland og Belgien), mens de to andre blev genmeldt på den østlige rute, i Ungarn og Rumænien (fig. 3).

Om endemålet for de danske sorte storke har været Afrika er usikkert, og en enkelt vintergenmelding fra Rhône-floden i Frankrig tyder på, at i hvertfald nogle af de danske storke overvintrede i Europa.

En enkelt fugl er genmeldt under returtrækket. Fuglen blev fundet i Sydfrankrig ved Biscayabugten den 9. marts 1933 (fig. 1). Ingen af de danskmærkede fugle er genmeldt i yngleperioden.

I starten af august 2001 blev en tjekkisk ungfugl set og aflæst flere gange på Als i Danmark. Unge sorte storke fra Østeuropa kan altså trække mange hundrede kilometer mod nordvest i løbet af deres første levemåneder. De unge fugle, der observeres i Danmark i sensommeren, er derfor ikke nødvendigvis af dansk oprindelse.

Genmeldings- og dødsårsager

To fugle er aflæst i live, og to er døde efter kollisioner mod elledninger. Resten af de indrapporterede sorte storke er skudt (fig. 5). De sorte storke er i mange tilfælde skudt i den tro, at de var hejrer, traner eller ørne (Skovgaard 1937). I løbet af ungfuglenes første efterår blev der gjort et stort indhug i årets ungeproduktion. Blandt sorte storke ringmærket som unger og genmeldt som døde er hele 85 % indrapporteret i løbet af første leveår (fig. 6).

Skovgaard selv udtrykte bekymring over, at så mange fugle blev skudt på trækket (Skovgaard 1937). Genmeldingsprocenten for den sorte stork var 28 %, og dette fandt Skovgaard foruroligende højt, idet det var langt højere end den daværende genmeldingsprocent for den hvide stork (6-8 %). Skovgaard antydede,

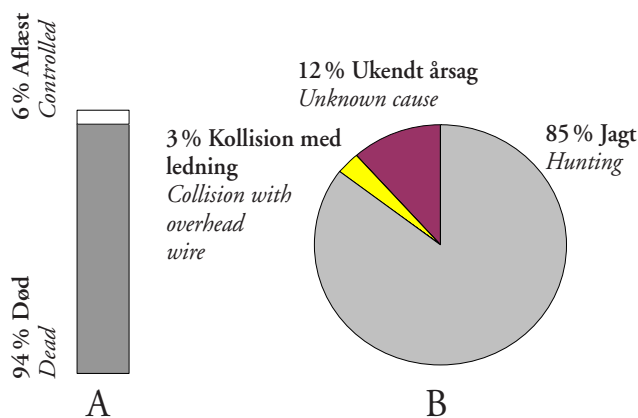

Fig. 5. A) Genmeldingsårsager (n=36) og B) dødsårsager (n=34) for sort stork ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=36) and B) cause of death (n=34) for black stork ringed in Denmark.

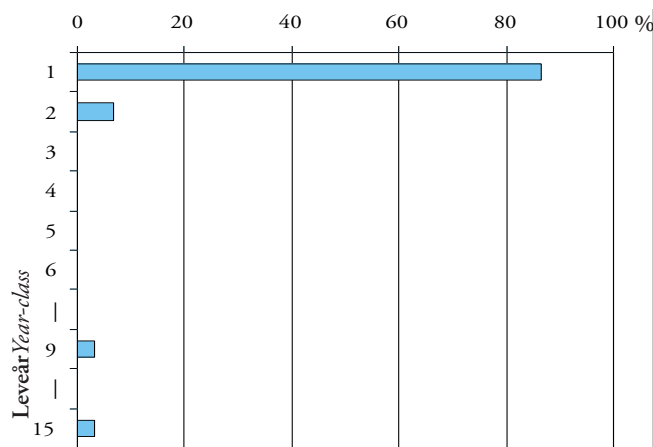

Fig. 6. Aldersfordeling for sort stork mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og gemeldt som døde (n=30).
Distribution on year-class of black stork ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=30).

at den hårde beskydning kunne være en vigtig årsag til artens tilbagegang. Den længstlevende danskmerkede sorte stork blev 14 år og 9 mdr. Den blev mærket 10. juni 1918 og skudt 9. marts 1933 i Frankrig.

English summary

In Denmark the black stork has been a rare breeding bird since the beginning of twentieth century – since 1953 it has bred only occasionally. The first black stork was ringed in 1907 and in total 128 birds have been ringed. Thirty-six have been recovered, all ringed as chicks. The black storks departed from Denmark in August–September, with the first reported from southern Spain on 31 August. Most birds migrated SW through western Germany and France. However, some went SE and were reported from the Czech Republic, Hungary and Romania. Of four brood mates recovered in their first autumn, two went SW and two SE. There is only one recovery from the winter period, from southern France. In August 2001 a young ringed bird was observed in Denmark. The bird was ringed a few months previously in the Czech Republic.

The majority of the recovered black storks were reported as shot. The recovery frequency of the black stork (28 %) was much higher than that of the white stork at that time (6–8 %).